

TEMPS PER GAUDIR,
TEMPS PER DESCOBRIR!

EDUCACIÓ. FAMÍLIA I MUNICIPI

Xarxa de Debat Educatiu amb i per a les Famílies

XARXA de debat
EDUCATIU amb i per
a les FAMÍLIES

Presentació

En una societat en què hi ha tantes informacions, és valuós tenir oportunitats per parlar-ne, per poder intercanviar experiències i coneixements amb altres famílies i professionals. La Xarxa de Debat Educatiu amb i per a les Famílies organitza trobades amb aquesta finalitat. Aquesta col·lecció de llibrets vol fer visible el debat generat en el seu si. Cada publicació recull les necessitats principals perquè els infants creixin de forma sana i integral. A partir d'aquestes necessitats, s'aporten suggeriments i pautes per educar-los i acompanyar-ne el creixement i l'aprenentatge. La nostra il·lusió és ser-vos d'utilitat i engrescar-vos a participar a la Xarxa!

Assumir els aprenentatges de cada etapa és molt important per afavorir el desenvolupament global (físic, psíquic, emocional i social) **de la criatura** a més de propiciar-ne l'autonomia i l'autoestima.

De què parlem

Què ens passa?

“Aquests dies de festa no sabem què fer amb les criatures”.

“Necessito temps per a mi!”

“Sempre volem fer coses i acabem més esgotats que quan treballem”.

“Només sap entretenir-se amb la consola, sembla que no li interessi res més!”

“Tenen tants jocs i activitats a fer, que no els deixem avorrir-se!”

“Quan decidim fer alguna cosa, no ens posem d’acord en quina”

“Al carrer, no sabem què fa i, a casa, va del televisor a l’ordinador”.

Què entenem per TEMPS LLIURE?

El temps lliure és un temps propi, que s’ocupa en les activitats d’oci que escull cadascú. L’oci és, doncs, un temps de llibertat que permet una relació més íntima amb els altres, un contacte més pausat amb el medi que ens envolta i una possibilitat de gaudi individual en solitari o en companyia .

El punt de partida de l’aprenentatge dels infants és la seva curiositat natural. L’infant necessita moure’s, explorar, descobrir les seves capacitats, imaginar, anar més enllà, aprendre, relacionar-se... Poder explorar i gaudir d’un ampli ventall d’activitats permetrà descobrir el plaer de gaudir d’un temps propi i, alhora, aprendre a escollir-lo amb més llibertat. Aquests aprenentatges afavoreixen el desenvolupament personal i social.

La nostra societat és sedentària en excés. El temps lliure és una bona ocasió per a l’activitat, per a l’oci actiu. Les activitats culturals, esportives, de coneixement de l’entorn natural i moltes altres permeten activar el cos i també la ment, despertar noves aficions i obrir nous horitzons, establir relacions i trobar-nos a nosaltres mateixos. Vivim en una societat estressant, voraç i consumista. És important, doncs, gaudir d’estones de no fer res, de tranquil·litat i de serenor per contrarestar-ho. El temps lliure pot ser un oasi que ens permeti construir una manera de ser diferent, pròpia i allunyada dels patrons del nostre temps que no ens agraden.

Les activitats han de ser, sobretot, agradables i plaents i no s’han de convertir en noves obligacions que treguin al temps d’oci el seu caràcter lúdic. Així, quan parlem d’oci en la família, parlem d’aquell oci que viu cadascun dels membres, com un dret individual que respecta els propis gustos, i també d’aquell del qual es gaudeix en conjunt i que constitueix una manera de crear i enfortir llaços d’afecte i afinitat.

0-3 anys

QUÈ?	PER QUÈ?	COM?
Tenir estones per jugar a soles i aprendre a fer-ho.	Perquè permet desenvolupar l'autonomia de l'infant.	Afavorint estones de joc lliure sense que la persona adulta hi intervingui.
Aprendre a jugar amb d'altres infants.	Perquè és important per tal d'afavorir la socialització i la relació amb altres.	Buscant o afavorint situacions en les quals l'infant pugui jugar o compartir amb altres nens (parc, biblioteca...).
Aprendre a jugar amb joguines i material divers, tot i que l'infant pugui tenir alguns jocs preferits.	Perquè fer activitats diferents estimula la creativitat i les inquietuds de l'infant. També fomenta el joc simbòlic, que ajuda a expressar vivències i emocions, creativitat i experimentació.	Oferint joguines que afavoreixin la interacció, controlant-ne la quantitat i evitant el consumisme, perquè els infants sovint en tenen massa.

Orientacions per acompanyar el procés educatiu

QUÈ?	PER QUÈ?	COM?
Tenir en compte les necessitats de creixement.	Perquè el naixement d'un infant comporta una reorganització de la família en general i del temps lliure en particular. Cal tenir en compte l'edat i necessitats de l'infant en decidir què fer i on anar.	Adaptant-se a les necessitats de l'infant, evitant els llocs on no pot anar, fent activitats fora de casa, però en estones que permetin no trencar-li els hàbits.
Procurar que l'infant tingui les necessitats cobertes, però mirant que la persona adulta també pugui gaudir de temps lliure personal.	Perquè és una necessitat individual i col·lectiva, important per a l'estabilitat i la salut de cadascú i de tota la família.	Buscant el propi temps lliure, aprofitant moments de descans de l'infant, de joc o d'altres. Portar-lo a dormir quan toca també dóna temps lliure a les persones adultes.
Donar l'oportunitat que els infants també juguin amb persones adultes.	Perquè l'infant aprèn constantment. La persona adulta, a través del joc, ofereix una gran quantitat de pautes i sabers.	A través de jocs de falda, de l'explicació de contes, dels jocs tradicionals, dels jocs de taula, exemples que acumulen una gran saviesa en molts aspectes.
Donar els primers llibres a l'infant per ajudar-lo a adquirir les primeres paraules, que necessita per identificar i distingir el món.	Perquè és important ajudar l'infant a descobrir-se a si mateix i el seu entorn més proper. Els llibres ajuden a construir el seu imaginari.	Començant a anar a la biblioteca com a opció de temps de gaudi compartit. L'infant aprèn a passar els fulls dels llibres (preferiblement de roba, plàstic o de cartró).

3-6 anys

QUÈ?	PER QUÈ?	COM?
Aprende a jugar amb altres.	Perquè les situacions de joc permeten aprendre diferents habilitats i faciliten la relació amb els altres. Això millora l'autonomia de la criatura.	Afavorint el joc entre iguals i evitant intervenir-hi per resoldre les situacions que s'hi generen. Quan cal, però, la persona adulta hi intervé.
Aprende a jugar en diferents espais i amb diversitat de jocs.	Perquè permet noves situacions en les quals aprèn a seguir noves normes, a gaudir i a comportar-se.	Buscant alternatives d'oci intentant evitar la monotonia i tenint en compte tots els membres de la família. Es pot aprofitar l'entorn o buscar-ne un altre.
Aprende a desxifrar què diuen els llibres i gaudir de l'escolta atenta.	Perquè el primer pas de la lectura és descobrir que les paraules que viuen dins els llibres són l'empremta de la veu sobre el paper.	Acompanyant l'infant a convertir-se en explorador de paraules: la persona adulta explica i comenta allò que hi ha als llibres, ho conta i ho canta.

Orientacions per acompanyar el procés educatiu

QUÈ?	PER QUÈ?	COM?
Aprendre a gaudir dels espais naturals com a forma d'oci i a valorar-los com a patrimoni.	Perquè diversificar les opcions d'oci des de la infància ajuda a construir noves aficions i alternatives a l'oci de consum.	Triant, per al temps de lleure, passejar, caminar o fer excursions.
Gaudir d'activitats diverses i de propostes que s'organitzen al seu entorn (escola, barri, poble).	Perquè permet l'arrelament a la vida cultural del poble i la creació de vincles de pertinença.	Aprofitant les activitats culturals properes i les diverses propostes d'oci que s'organitzen en l'àmbit local, especialment festes locals i tradicions populars.
Aprendre a fer coses per si mateixos en el temps lliure.	Perquè estimula la pròpia iniciativa de l'infant i en desenvolupa l'autonomia.	Evitant un excés d'activitats guiades i deixant llibertat perquè l'infant explori jocs espontanis.
Trobar espais de temps lliure compartit en família.	Perquè augmenta la qualitat de la convivència en família i perquè aprèn a participar-hi, que és un aprenentatge social important.	Explicant un conte abans d'anar a dormir, cantant junts o jugant en el cotxe, per exemple, aprofitant un desplaçament.
Expressar la seva opinió i aprendre a participar en la presa de decisions per escollir entre algunes possibilitats d'oci, que es decideixen en família.	Perquè és important aprendre a participar en les decisions col·lectives, és un aprenentatge social. També millora les habilitats socials.	Proposant algunes opcions pactades. Tota la família les valora i es decideix conjuntament què fer i què no.

6-9 anys

QUÈ?	PER QUÈ?	COM?
Permetre que el nen aprengui a buscar noves activitats a partir de la pròpia imaginació. Els moments d'avorriment estimulen la creativitat.	Perquè les activitats ja predefinides, o bé decidides per altres, poden no venir de gust a l'infant. La presa de decisions ajuda a estimular la creativitat i l'autonomia.	Permetent els moments d'avorriment, deixant que la canalla s'expressi i orientant les seves propostes segons l'edat i els gustos.
Aprendre a gaudir l'oci cultural. Les activitats d'oci cultural adequades a l'edat són una opció que cal promoure.	Perquè permeten gaudir a través dels sentits i enriqueixen els aprenentatges. El nen aprèn a saber estar a cada lloc. També promou la pròpia identitat i permet aprendre aspectes culturals propis.	Aprofitant l'oferta cultural tradicional del territori català: anar al cinema, visitar exposicions i museus, gaudir de concerts i obres de teatre, etc. La persona adulta dóna pautes i models de conducta.
Participar en activitats creatives, com la dansa, el teatre, el dibuix, la música i d'altres.	Perquè les activitats creatives són bones alternatives d'oci. Permeten desenvolupar els sentits, les habilitats i les intel·ligències. Estimulen el gust per l'oci cultural.	Estimulant a la participació en aquelles activitats que interessin l'infant. Fer tastets de diferents activitats pot ajudar a descobrir quines agraden més.

Orientacions per acompanyar el procés educatiu

QUÈ?	PER QUÈ?	COM?
Aprendre a gaudir de la lectura.	Perquè la lectura desenvolupa el seu món interior, li ofereix l'oportunitat de descobrir personatges que tenen actituds, sensacions, sentiments semblants a aquells que experimenta.	Procurant que l'infant tingui sovint a l'abast un ampli ventall de llibres diferents i que els explori lliurement.
Despertar l'afició i el gust per l'esport.	Perquè l'activitat física és una forma de diversió i entreteniment saludable físicament i mentalment. Els esports d'equip també permeten desenvolupar valors i noves formes de relacionar-se.	Fent tastets d'esports a casals esportius. Provant o iniciant-se en diferents esports. És important que siguin una elecció de la canalla i no de la persona adulta.
Desenvolupar interès i gaudir de l'entorn natural.	Perquè permet conèixer la riquesa natural que l'envolta i aprèn a respectar-la i a gaudir-ne.	Aprofitant les activitats promogudes per entitats i agrupacions escoltes, centres excursionistes, escoles de natura o del mar, com ara sortides i passejades per l'entorn natural proper i llunyà.
Aprendre que hi ha programes televisius adequats i altres que no ho són, amb la tria prèvia i l'argumentació de la persona adulta.	Perquè interpretar els missatges i continguts televisius és un aprenentatge complex i progressiu que necessita el suport adult.	Fixant quina programació pot mirar el nen i quanta estona, així com quina es pot mirar conjuntament. Aprofitant les situacions televisives per ajudar a interpretar i entendre el món.

QUÈ?	PER QUÈ?	COM?
<p>Aprendre a decidir què fer o no fer en algunes franges del seu temps de lleure.</p>	<p>Perquè estimula l'autonomia i l'aprenentatge de la presa de decisions.</p>	<p>Acompanyant la presa de decisions de la canalla. Donant orientacions, arguments i opinions, afavorint-ne, però, la progressiva llibertat de decisió.</p>
<p>Aprendre a gaudir d'estones de lleure sense activitats organitzades i programades. Aprendre, fins i tot, que en alguns moments ens puguem avorrir.</p>	<p>Perquè la societat ens empeny a carregar d'activitats el temps de lleure de la canalla. És positiu tenir temps per ser sense necessitat de fer alguna cosa en tot moment.</p>	<p>Creant, per exemple, un petit oasi de temps lliure, a casa o a fora, un lloc o temps de joc lliure, alguna afició, aprendre a gaudir d'estar a casa o de la tranquil·litat d'algun lloc concret.</p>
<p>Entendre que els videojocs són una forma d'oci que permet desconectar de la rutina. Aprendre a compaginar-los amb d'altres activitats.</p>	<p>Perquè l'oci ha de ser divers. Cada edat té uns jocs més adequats. Les consoles o jocs virtuals són eines d'aprenentatge en l'era digital. Determinats jocs, sobretot, si s'utilitzen de manera exclusiva, poden afectar negativament, tant psicològicament com físicament (obesitat, visió...).</p>	<p>Selecció dels jocs o el tipus d'oci més adequat. Tenint cura de limitar el temps d'un tipus de joc per donar cabuda a d'altres tipus d'oci i evitant que cap joc es converteixi en exclusiu o en rutina.</p>

Orientacions per acompanyar el procés educatiu

QUÈ?	PER QUÈ?	COM?
Descobrir que la lectura és una eina que ajuda a aclarir alguns dubtes o descobrir temàtiques interessants i aprendre a fer-ne ús.	Perquè en la nostra societat és important saber fer recerques bibliogràfiques i triar autònomament la informació que dóna resposta a allò que es vol saber.	Estimulant, amb ajut, si convé, que el noi o noia busqui les respostes en llibres o d'altres fonts.
Aprendre que els mitjans de comunicació i entreteniment són una forma d'informar-se de coses interessants.	Perquè els mitjans de comunicació entretenen i poden ser una font d'informació. És important conèixer diferents fonts d'informació i les característiques de cadascuna.	Comprentent la informació que ofereixen els mitjans i triant l'oferta més adequada a l'edat. La persona adulta sol acompanyar el noi o la noia durant les estones de televisió per ajudar-lo a entendre situacions, reaccions, conseqüències, etc., i l'ajuda a reflexionar sobre allò que veu.
Conèixer i vincular-se a alguna entitat propera de voluntariat, social, cultural, de lleure o esportiva.	Perquè la vinculació a activitats de grup (socials, esportives, etc) afavoreix la socialització. Permet iniciar bones alternatives d'oci i aficions. Afavoreix l'inici de noves amistats.	Buscant les alternatives en el territori i compartint-les amb el noi o noia. És positiu que la persona adulta es vinculi a l'entitat.
Aprendre a buscar noves activitats i ampliar-ne l'oferta cultural.	Perquè permet més amplitud de mires i descobrir nous horitzons. A més, estimula el creixement personal.	Proposant activitats culturals que permetin al jove gaudir de vivències positives i atractives.

12-14 anys

QUÈ?	PER QUÈ?	COM?
Aprendre a jugar amb altres.	Perquè les situacions de joc permeten aprendre diferents habilitats i faciliten la relació amb els altres. Això millora l'autonomia de la criatura.	Afavorint el joc entre iguals i evitant intervenir-hi sistemàticament per resoldre les situacions que s'hi generen.
Aprendre a jugar en diferents espais i amb diversitat de jocs.	Perquè permet noves situacions en les quals aprendre a seguir noves normes, però també a gaudir i a comportar-se.	Buscant alternatives d'oci intentant evitar la monotonia i tenint en compte tots els membres de la família. Es pot aprofitar l'entorn o buscar-ne un altre.
Aprendre a desxifrar que diuen els llibres i gaudir de l'escolta atenta.	Perquè el primer pas de la lectura és descobrir que les paraules que viuen dins els llibres són l'empremta de la veu sobre el paper.	Acompanyant l'infant a convertir-se en explorador de paraules: la persona adulta explica i comenta allò que hi ha als llibres, ho conta i ho canta.

Orientacions per acompanyar el procés educatiu

QUÈ?	PER QUÈ?	COM?
Aprendre a trobar activitats d'oci que no impliquin necessàriament cost econòmic. Aprendre que el temps lliure va més enllà de realitzar activitats d'oci de consum (parcs temàtics, anar a comprar...).	Perquè és important aprendre quins són els propis interessos per poder créixer i madurar de forma sana.	Posant límits a l'oci de consum, basant-se en les necessitats reals del jovent. La persona adulta coneix l'adequació qualitat - preu - edat - necessitats del noi i l'ajuda a triar les activitats més adequades.
Aprendre a planificar el propi temps lliure i a assumir les conseqüències de la gestió que se'n fa.	Perquè la gestió del temps és un aprenentatge que permet, alhora, l'aprenentatge de la planificació. Genera autoregulació i desenvolupa l'autonomia.	Donant pautes i ajudant en la planificació donant alternatives però deixant decidir. Gestionar el propi temps i assumir-ne i resoldre'n les conseqüències ha de ser un aprenentatge del jove.
Aprendre a diferenciar els usos entre setmana i el cap de setmana.	Perquè la reflexió i la tria de continguts televisius, de premsa, de ràdio, etc., permet el desenvolupament del sentit crític i de l'autonomia en la presa de decisions.	Guiant la tria de continguts sota un criteri que connecta amb el jove. Els arguments de les persones adultes ajuden a construir les opinions del jovent.
Tenir autonomia i criteri en l'elecció de les activitats d'oci.	Perquè és important gaudir d'autonomia per a l'aprenentatge de la presa de decisions, en funció de l'edat i del criteri. És un procés important de socialització entre iguals.	Vetllant i afavorint aquesta autonomia. Donant pautes i orientacions.
Gaudir del temps i de les activitats de relació familiar.	Perquè augmenta la qualitat de la convivència en família.	Escollint i proposant sortides i activitats conjuntes que siguin atractives per a tota la família.

14 anys

QUÈ?	PER QUÈ?	COM?
Comprometre's amb alguna activitat social, cultural, de cura de l'entorn o esportiva de forma estable.	Perquè viure experiències de compromís amb alguns projectes o activitats afavoreix l'autoestima, desenvolupa la identitat personal, l'estabilitat, la responsabilitat i la consciència social.	Afavorint i estimulant el compromís en projectes o activitats iniciats pel jove i valorant la responsabilitat davant els compromisos.
Tenir criteri en l'ús de les tecnologies de la comunicació i no fer-ne un ús exclusiu. El jove sap la importància del contacte personal per tenir cura de les amistats.	Perquè les tecnologies de la comunicació com ara els telèfons mòbils, les xarxes socials, etc., permeten mantenir vives les relacions socials però no les substitueixen.	Vetllant perquè el jove tingui oportunitat de trobar-se amb les amistats presencialment i permetent un ús adequat de les TIC. La persona adulta dóna exemple.
Gaudir de la lectura com una eina de creixement personal i alhora una alternativa enriquidora de temps de lleure.	Perquè la lectura permet trobar espais de tranquil·litat, per estar amb si mateix i/o evadir-se de la realitat.	Escollint lliurement quan, com i què llegir. La persona adulta s'interessa per les lectures que fa, que aporten al jove i en fa un reconeixement.

Orientacions per acompanyar el procés educatiu

QUÈ?	PER QUÈ?	COM?
Aprendre a gaudir d'un temps propi decidit de forma autònoma. Diferenciar els usos entre setmana dels del cap de setmana.	Perquè aprendre a gestionar els temps i el seu ús permet desenvolupar l'autonomia. Ser flexible davant els canvis també és un aprenentatge important.	Fent un seguiment de la manera d'organitzar-se més que no fer-ne una pauta o control.
Aprendre a decidir activitats que evitin riscos per a la salut, com ara l'alcohol, el tabac i altres drogues, malgrat la pressió de les amistats.	Perquè és important desenvolupar criteris d'autocontrol per mantenir uns hàbits saludables (son, alimentació, esport...)	Explicant-ne les conseqüències.
Ser crític i conscient de la pressió del mercat de consum (modes i marques) i gaudir d'activitats que no impliquin necessàriament comprar.	Perquè l'oci de consum obeeix a pautes dictades per la societat del consum i no per unes de benestar personal.	Reforçant i vetllant per possibilitar altres formes d'oci. Reconeixent al jove la seva capacitat crítica i d'oposició a les pressions socials i ajudant-lo a reflexionar sobre si de debò necessita allò que vol comprar.
Aprendre a respectar els sentiments dels altres i a defensar que es respectin els propis, especialment en les relacions de parella. Exposar els propis sentiments i la pròpia imatge davant les persones en qui té confiança.	Perquè els cercles d'intimitat a l'adolescència permeten desenvolupar la pròpia identitat i l'autoimatge. El jove desenvolupa habilitats de respecte i cura pròpia i dels altres. És important per establir relacions saludables.	Mostrant-se atent als seus sentiments i a les seves amistats. Acompanya i orienta els dubtes del jove o la jove.
Gaudir del temps en família i organitzant autònomament activitats per a tota la família.	Perquè els vincles de pertinença són molt importants en l'adolescència. La família és un referent estable i consolidat per al jove.	Decidint i gestionant algunes de les activitats d'oci de la família: el jove en gestiona les activitats, els temps i, si escau, un pressupost concret.

Per saber-ne més

On anar en el temps lliure? Podeu trobar bibliografia i una extensa gama de recursos en xarxa sobre aquesta temàtica. Us en proposem algunes:

- **LUNA, G.** Diversos títols. Barcelona: Diputació de Barcelona. (Col·lecció "Guies dels parcs; 1 - 7).
- **DIPUTACIÓ DE BARCELONA. Parc a taula** [en línia]. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2011. www.diba.es/parcsn/parcs/index.asp?parc=25.
- **DIPUTACIÓ DE BARCELONA. Guia de rutes fotogràfiques de la Xarxa de Parcs Naturals** [en línia]. Barcelona: Diputació de Barcelona. 2011. www.diba.cat/parcsn/rutesfotografiques.
- **AJUNTAMENT DE BARCELONA. Rutes per Barcelona:** museus, històries i festes i espais verds. La Galera: Barcelona. 2010.
- **ALTARRIBA, L.** Cada dia és festa. Les 50 millors celebracions populars de Catalunya. Ara Llibres: Barcelona. 2002.
- **CUENDE, M.** Barcelona en família. Activitats gratuïtes per fer junts grans i petits. Ara Llibres: Barcelona. 2010.
- **GENERALITAT DE CATALUNYA. Guia de lleure per a famílies** [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. 2011. www20.gencat.cat/docs/dasc/03Ambits%20tematics/03Families/05Lleure%20familiar/Pdf/guia_lleure_families.pdf.
- **DIPUTACIÓ DE BARCELONA. Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona** [en línia]. www.diba.es/parcsn.
- **Associació Bicifamiliar.org** [en línia]. www.bicifamiliar.org.
- **FUNDACIÓN DE LOS FERROCARRILES ESPAÑOLES.** Programa Vías Verdes [en línia]. www.viasverdes.com.
- **GENERALITAT DE CATALUNYA. Parcs de Catalunya** [en línia]. www.gencat.cat/parcs.
- **COMUNITAT RUNEDIA** [en línia]. www.runedia.com.
- **PETIT EXPLORADOR** [en línia]. www.petitexplorador.com.
- **SORTIR AMB NENS** [en línia] www.sortirambnens.com.
- **MOLLÓ PARC:** Parc d'animals a la Vall de Camprodón [en línia]. www.molloparc.com.
- **DIPUTACIÓ DE BARCELONA.** Xarxa de Museus Locals [en línia]. www.diba.es/opc/museuslocals.
- **MUSEU D'ARQUEOLOGIA DE CATALUNYA.** Ruta dels Íbers [en línia]. www.mac.cat/cat/Rutes/Ruta-dels-Ibers.
- **FESTA CATALUNYA.** Fires, festes, oci i llocs per visitar [en línia]. www.festacatalunya.cat.
- **FUIVES.** Centre Mundial del Ruc Català [en línia]. www.fuives.com.
- **CIM D'ÀLIGUES.** Centre d'aus rapinyaires. [en línia] www.cimdaligues.com.

A casa, què podem fer? Sense moure'ns de casa ni fer massa despesa, també podem fer coses interessants. No en dubteu i proveu-ho!!!

- **AMAT, T. Joc de jocs: 100 jocs populars i tradicionals** [en línia]. Consorci per a la normalització lingüística, 2000. <http://www.cpl.cat/jocs/arxius/jocsdejocs.pdf>
- **BATLLORI, J. [et al.]. Els millors 250 jocs per a tots.** Barcelona: Parramón, 2007.
- **LAFARGE, C. [et al.]. Bricolaje para niños.** Madrid: Susaeta, 2002
- **WILKES, A. El llibre fantàstic per als dies de pluja.** Barcelona: Grupo CEAC, 1995.
- **ELDIN, P. Juegos mentales.** Mèxic: Panamericana Editorial, 2005.
- **SIX, M. Papiroflexia con los niños.** Barcelona: Zendrera Zariquiey Editorial, 2002.
- **Diversos títols (Col·lecció BricoEco).** Barcelona: Zendrera Zariquiey Editorial, 2003
- **Diversos títols (Col·lecció Manualitats en 5 passos).** Barcelona: Parramón, 2007
- **MIRON, M. C. [et al.]. El meu petit manual d'experiments.** Barcelona: Zendrera Zariquiey Editorial, 2008
- **ARÀNEGA, M. Recicla i diverteix-te: treballs manuals per jugar i aprendre.** Barcelona: Timun Mas, 1998
- **Diversos títols. (Col·lecció Mira què faig).** Barcelona: La Galera, 1990.
- **CAPDEVILA, R. A la cuina amb les tres bessones.** Barcelona: Edicions 62: 2004.

Crèdits

Coordinació:

Servei d'Educació:
Marta Amela Obiols
Montserrat Serrano Blanquer
Núria Torres Gispert

Redacció:

Xarxa de Debat amb i per a les Famílies:
Cristina Camanforte (AMPA escola ACESCO)
Alicia Camañes (Escola Bressol El Cirerer)
Montse Romero (Escola Bressol El Cirerer)
Núria Sancho (Escola Bressol La Cuna)
Susanna García (Escola Municipal Pau Vila)
Pilar Piernau (Escola Municipal Pau Vila)
Maria del Mar Valle (Escola Municipal Pau Vila)
Minerva Díaz (Escola Vila Parietes)
Mercè Escardó (Biblioteca Can Butjosa)
Guilhermina Prior (Servei de pediatria de l'Àrea Bàsica de Salut)

Assessorament:

Maria Jesús Comellas Carbó.
Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona.
Universitat Autònoma de Barcelona

Edició:

Ajuntament de Pareds del Vallès. 2012

Disseny i maquetació:

Servei de Comunicació Institucional:
Heribert Gallardo Poncelas
Joan Vila Pera

Correcció lingüística:

Sergi Cercós Vilademunt

Il·lustracions:

Pau Farell

Impressió:

Cayro Arts Gràfiques

Dipòsit legal:

B-15137-2012

Agraïments

Agraïm la col·laboració de totes les persones participants en aquest procés de construcció de coneixement, la seva contribució en les trobades explicant i reflexionant sobre experiències viscudes així com en les situacions que les han generat i han permès aprendre'n. Volem destacar el paper clau i dedicació del grup de persones de la Xarxa que s'han implicat en la redacció d'aquesta publicació.

Gràcies, doncs, a totes aquelles persones que han contribuït a enriquir la Xarxa de Debat Educatiu amb i per a les Famílies i a millorar l'educació dels nostres infants i adolescents.

Ajuntament de
Parets del Vallès

educació
família i municipi

Diputació
Barcelona